

Riedsútstel

Ynformaasjekarrûsel	: 13 juni 2024
Agindapunt	: 6
Status	: Informerend/Vergaderstuk
Program	: Programma 6 - Sociaal Domein
Eardere behandeling	: Presentatie d.d. 4 april 2024 Controlecommissie d.d. 16 mei 2024 en 13 juni 2024
Ferfolch	: Meningvormend/Besluitvormend 20 juni 2024, agendapunt 10
Portefúljehâlder	: Dhr. T.O. Brinkman
Amtner	: Mevr. R. de Vries-Mulder
Taheakke	: 1. Onderzoeksrapport armoedebeleid rekenkamer Achtkarspelen 2. Brief college bestuurlijk wederhoor

Underwerp

Rekenkamer: Onderzoek naar armoedebeleid

Wy stelle jo foar te besluten om:

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport armoedebeleid van de rekenkamer.
2. De volgende aanbevelingen van de rekenkamer aan de raad over te nemen en deze conform uit te (laten) voeren:
 1. *Vraag het college specifiek armoedebeleid op te stellen met doelen die concreet en meetbaar zijn en geef het college opdracht hier jaarlijks over te rapporteren aan de raad.*

Maak hierbij een bewuste keuze welk perspectief je inneemt bij het opstellen van het beleid en de doelen. Hierbij kan de raad kiezen voor een vanuit de mens geredeneerd beleid, waar een doelgroepen- en behoefteanalyse aan ten grondslag ligt of voor een voornamelijk door financiële impulsen gedreven beleid. Zorg hierbij dat de drie belangrijke pijlers (Armoede, Schulden, Preventie) allemaal een nadrukkelijke plek krijgen in dit beleid. Maak daarbij voor alle drie de pijlers een bewuste keuze over de hoeveelheid en de inhoud van de regelingen die beschikbaar zijn voor de inwoner. Wil de raad hierbij het minimale bieden zodat aan de landelijke richtlijnen wordt voldaan of specifiek maatwerk toepassen met hierbij oog voor de kenmerken die specifiek zijn voor Achtkarspelen?
 2. *Vraag het college in de uitvoering in te zetten op versimpeling van aanvraagformulieren en -processen omdat de manier van aanvragen van regelingen en waar dat gedaan kan worden per regeling verschilt en de aanvraagformulieren ingewikkeld zijn.*

Denk hierbij aan het zowel digitaal als op papier mogelijk maken om aanvragen te doen, aan het bieden van een helder overzicht waar welke regeling aangevraagd kan worden (de recent beschikbaar gekomen voorzieningenwijzer maakt duidelijker welke voorzieningen er zijn, maar maakt het aanvraagproces niet per definitie minder complex). Maar ook aan het op verschillende manieren stimuleren van hulp vragen bij de daarvoor aangewezen partijen, aan het uniformeren van bewijsstukken die nodig zijn voor een aanvraag en aan het faciliteren van een warme overdracht tussen partijen, met als doel het voor de inwoner makkelijker te maken.
3. De volgende aanbevelingen van de rekenkamer (gedeeltelijk) over te nemen met inachtneming van de kanttekeningen die het college in de bestuurlijke reactie bij de aanbevelingen heeft gemaakt:
 1. *Vraag het college om bij de uitvoering meer aandacht te hebben voor het bekendmaken van beschikbare regelingen bij de doelgroep, met als doel het bereik te vergroten.*

Denk hierbij bijvoorbeeld aan het terugbrengen van de informatiebijeenkomsten over

armoederegelingen voor mensen met een nieuwe bijstandsuitkering maar ook aan het ondersteunen van Stichting Leergeld bij het (correct) zichtbaar worden in de schoolgidsen en op andere plekken.

2. *Vraag het college om bij de uitvoering aandacht te hebben voor het vergroten van de gemeentelijke regie en het maatschappelijk middenveld te versterken.*

In het maatschappelijk middenveld zit veel potentie, die zeker gezien de stijgende armoedeproblematiek in de toekomst onmisbaar is. Om dit goed te doen, is het belangrijk dat de gemeente een regierol pakt en zorgt voor een goede afstemming en niet alleen maar informatie ophaalt zoals nu bijvoorbeeld bij de armoedetafels gebeurt. Met als doel beter met elkaar samen te werken en af te stemmen over doorverwijzingen.

4. De uitvoering van de aanbevelingen medio 2025 te evalueren.

Agindearring ynformaasjekarrûsel

Dit onderwerp is niet geagendeerd door de raad, maar staat onder de 'overige stukken' op de agenda, zodat inwoners erover kunnen inspreken.

Koarte gearfetting

De rekenkamer kan op eigen initiatief of op verzoek van de gemeenteraad of inwoners onderzoek doen naar doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van gemeentelijk beleid. In 2023/2024 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar het armoedebeleid van de gemeente Achtkarspelen en de uitkomsten van dat onderzoek staan nu op de agenda.

Foech ried/kolleezje

De rekenkamer rapporteert aan de raad en de raad is bevoegd om de aanbevelingen over te nemen en door middel van een raadsbesluit het college opdracht te geven om de aanbevelingen uit te voeren.

Ynlieding

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het armoedebeleid in Achtkarspelen. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van het door de gemeente Achtkarspelen gevoerde armoedebeleid en wat dat betekent voor de toekomstige situatie waarin meer mensen te maken krijgen met armoede.

Eén van de conclusies uit het onderzoek is dat de gemeente voor de toekomst niet klaar is voor een toename van armoede. De ervaringen van inwoners laten zien dat de gemeente Achtkarspelen een risico loopt als de armoedeproblematiek zal toenemen: niet alleen is er een grote doelgroep die maar net kan rondkomen, er is daarnaast ook nog eens een laag opleidingsniveau en een cultuur van onderling oplossen. Tegelijk is er onbekendheid met de mogelijkheden die de gemeente biedt en is het aanvragen ervan ingewikkeld en versnipperd. Actieve inzet op het voorkomen van armoede en het verhogen van het bereik van de regelingen door de toegang eenvoudiger te maken, zou een goede vervolgstap zijn. Er is een sterk middenveld dat nog beter ingezet kan worden. Dat zal zeker nodig zijn als de problematiek toeneemt en de gemeente vooral aandacht zal moeten besteden aan de zwaardere casussen. De ontvlechting is daarbij een risico: er zal een periode van opnieuw inrichten van werkprocessen ontstaan waardoor er minder tijd en aandacht is voor de uitvoering zelf.

Op 4 april 2024 heeft de rekenkamer de onderzoeksresultaten gepresenteerd in een openbare vergadering van de controlecommissie van Achtkarspelen.

Argumenten

1.1 *Met het onderzoeksrapport voldoet de rekenkamer aan artikel 182 Gemeentewet (de rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur).*

2.1 *Het college heeft aangegeven zich te kunnen vinden in de eerste aanbeveling (Vraag het college specifiek armoedebelaid op te stellen met doelen die concreet en meetbaar zijn en geef het college opdracht hier jaarlijks over te rapporteren aan de raad).*

Een conclusie uit het onderzoek is dat het door de gemeente gevoerde beleid wel richting geeft, maar geen concrete doelen bevat.

Er is geen apart armoedebelaid. Het is onderdeel van het beleidskader sociaal domein, met uitzondering van schuldhelpverlening. Het beleid is gebaseerd op een financiële analyse en een analyse van de transitie sociaal domein. Er ligt geen doelgroepenanalyse of analyse van problematiek aan ten grondslag en er zijn geen specifieke, concrete of meetbare doelen opgesteld. Daardoor kan het beleid ook niet gemonitord worden.

2.2 *Het college kan zich ook vinden in de tweede aanbeveling (Vraag het college in de uitvoering in te zetten op versimpeling van aanvraagformulieren en -processen omdat de manier van aanvragen van regelingen en waar dat gedaan kan worden per regeling verschilt en de aanvraagformulieren ingewikkeld zijn).*

Een andere conclusie is dat aanvraagformulieren en -processen ingewikkeld zijn.

Bij de uitvoering van de armoederegelingen zijn veel partijen betrokken. Voor inwoners betekent dit dat er vele loketten zijn en dat dezelfde, complexe informatie op veel plaatsen moet worden aangeleverd via vaak ingewikkelde papieren formulieren. Zowel de toegang tot de regelingen als de ondersteuning bij het aanvragen is versnipperd en maakt het aanvragen van een regeling daarom erg ingewikkeld en belastend voor de inwoner.

3.1 *Het college heeft kanttekeningen geplaatst bij aanbeveling 3 (Vraag het college om bij de uitvoering meer aandacht te hebben voor het bekendmaken van beschikbare regelingen bij de doelgroep, met als doel het bereik te vergroten).*

Uit het onderzoek blijkt dat de beschikbare regelingen niet bij iedereen bekend zijn.

De inwoners die hun ervaringen gedeeld hebben, geven aan dat ze in de meeste gevallen net rond kunnen komen en dat de regelingen hier wel substantieel aan bijdragen. Wel kan het overgrote deel niet spontaan noemen welke regelingen er in Achtkarspelen beschikbaar zijn. Het niet gebruiken van regelingen komt door het niet kennen van de regelingen, het denken er geen recht op te hebben of moeite hebben met het aanvragen. Een klein deel vraagt niks aan omdat ze het zelf willen oplossen zonder gebruik te maken van een regeling. Als inwoners wel een of meerdere regelingen hebben aangevraagd en ze hebben daarbij contact gehad met de gemeente, zijn zij positief over dit contact.

De reactie van het college luidt als volgt: Wij stellen uw aanbeveling om het bereik van beschikbare regelingen bij de doelgroep te vergroten zeer op prijs. Wij willen in dit verband graag bij u onder de aandacht brengen dat wij al actief inzetten op het vergroten van het bereik van de regelingen en voorzieningen. Sinds medio 2023 werken wij met een communicatiematrix. Er wordt gericht en met focus gecommuniceerd via de reguliere kanalen als de website, infopagina, social media, Geldgids en tijdens gesprekken van medewerkers tijdens contacten. Ook zijn we zichtbaar voor bedrijven en organisaties (waaronder ook huisartsen en scholen) die te maken hebben met inwoners uit de doelgroep. Er heeft een pilot plaatsgevonden met het organiseren van informatiebijeenkomsten over armoederegelingen voor nieuwe bijstandsgerechtigden. Binnen de huidige beschikbare formatie is het helaas niet mogelijk deze bijeenkomsten te borgen.

3.2 *Het college heeft kanttekeningen geplaatst bij aanbeveling 4 (Vraag het college om bij de uitvoering aandacht te hebben voor het vergroten van de gemeentelijke regie en het maatschappelijk middenveld te versterken).*

Uit het onderzoek blijkt dat de samenwerking tussen de gemeente en het maatschappelijk middenveld en tussen verschillende partners onderling niet in alle gevallen soepel loopt. Het is over het algemeen wel duidelijk wie welke taken uitvoert, maar er is in veel gevallen geen sprake van een warme overdracht tussen partijen en er vindt ook niet altijd overleg plaats. Daarnaast krijgt het maatschappelijk middenveld geen kans om mee te denken over de inhoudelijke vraagstukken rondom de uitvoering van het armoedebeleid, bijvoorbeeld door mee te denken over de definitie van een zware casus. Hiermee wordt concreet bedoeld dat men niet samen bespreekt hoe men zich tot elkaar verhoudt en waar welke casus thuishoort.

De reactie van het college luidt als volgt: Ook uw aanbeveling om bij de uitvoering aandacht te hebben voor het versterken van de rol van het maatschappelijk middenveld en het vergroten van de gemeentelijke regie stellen wij op prijs. Vorig jaar heeft er voor het eerst sinds een aantal jaren (Corona) weer een Armoedetafel plaatsgevonden met een vervolgoverleg in verband met de gezamenlijke uitrol van de VoorzieningenWijzer (datgeldtvoormij). De Armoedetafel is opgezet om op basis van gelijkwaardigheid en vanuit ieders missie en doelstellingen verbindingen in de samenleving te leggen, om kennis te maken met partijen die actief zijn in de gemeente ten aanzien van armoede en om kennis met elkaar te delen. De inhoudelijke rol van de gemeente wijkt niet af van de rol van de partners. De rol van de gemeente is wel om een netwerkstructuur van alle organisaties te faciliteren zodat de partijen elkaar ook weten te vinden. Naast de Armoedetafel plannen wij ook op frequente basis voortgangsgesprekken met de maatschappelijke organisatie om de stand van zaken omtrent de samenwerkingsafspraken te bespreken. Wij zijn dan ook van mening dat wij hiermee de regierol van de gemeente ten aanzien van het uitvoeringsproces voldoende kunnen ondervangen en een aantal kernpartners gezamenlijk en in afstemming actief bij de uitvoering van het gemeentelijk armoedebeleid betrekken.

4.1 *Door de uitvoering van de aanbevelingen na een jaar te evalueren, blijft de raad goed op de hoogte en kan er eventueel bijgestuurd worden.*

Oanbefellings

In aansluiting op de beantwoording van de onderzoeksvragen zijn aanbevelingen geformuleerd. De belangrijkste conclusies en de aanbevelingen vindt u in de aanbiedingsbrief van de rekenkamer, voor in het rapport.

Feitlike reaksje kolleezje

Op 26 januari 2024 heeft de rekenkamer de feitelijke wederhoorreactie van het college op het rapport ontvangen. Het college gaf hierin aan dat er enkele feitelijke onjuistheden waren geconstateerd. De rekenkamer heeft naar aanleiding hiervan een aantal wijzigingen in het rapport doorgevoerd en het college hiervan op de hoogte gesteld.

Bestjoerlike reaksje kolleezje

Op 4 april 2024 heeft de controlecommissie het college van B&W gevraagd om een bestuurlijke reactie op het onderzoeksrapport. Op 7 mei 2024 is deze reactie ontvangen. Het college waardeert de zorgvuldige wijze waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden. Armoedebeleid is een zeer complex en omvangrijk dossier en het college is blij dat er nu conclusies en aanbevelingen liggen die het college kan gebruiken bij de vormgeving van nieuw beleid.

Het college geeft verder aan zich te kunnen vinden in de eerste twee aanbevelingen, maar heeft kanttekeningen geplaatst bij de derde en vierde aanbeveling.

Ynformaasjekarrûsel : 13 juni 2024
Punt : 6
Side : 5

Advys kontrolekommissje

De controlecommissie adviseert de raad om de aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen (met inachtneming van de kanttekeningen van het college) en het college opdracht te geven deze uit te voeren.

Buitenpost, 16 mei 2024

Namens de controlecommissie,

secretaris,

voorzitter,

mevr. R. de Vries-Mulder

dhr. G. Terpstra

Riedsbeslút

De raad van de gemeente Achtkarspelen;

gelet op art. 81a, art 182 en 185 van de Gemeentewet;

gelezen het voorstel van de controlecommissie van de raad van Achtkarspelen d.d.
16 mei 2024, punt nr.: 10;

Beslút:

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport armoedebelëid van de rekenkamer.
2. De volgende aanbevelingen van de rekenkamer aan de raad over te nemen en deze conform uit te (laten) voeren:
 1. *Vraag het college specifiek armoedebelëid op te stellen met doelen die concreet en meetbaar zijn en geef het college opdracht hier jaarlijks over te rapporteren aan de raad.*

Maak hierbij een bewuste keuze welk perspectief je inneemt bij het opstellen van het beleid en de doelen. Hierbij kan de raad kiezen voor een vanuit de mens gere-deneerd beleid, waar een doelgroepen- en behoefteanalyse aan ten grondslag ligt of voor een voornamelijk door financiële impulsen gedreven beleid. Zorg hierbij dat de drie belangrijke pijlers (Armoede, Schulden, Preventie) allemaal een nadrukke-lijke plek krijgen in dit beleid. Maak daarbij voor alle drie de pijlers een bewuste keuze over de hoeveelheid en de inhoud van de regelingen die beschikbaar zijn voor de inwoner. Wil de raad hierbij het minimale bieden zodat aan de landelijke richtlij-nen wordt voldaan of specifiek maatwerk toepassen met hierbij oog voor de ken-merken die specifiek zijn voor Achtkarspelen?
 2. *Vraag het college in de uitvoering in te zetten op versimpeling van aanvraagformu-lieren en -processen omdat de manier van aanvragen van regelingen en waar dat gedaan kan worden per regeling verschilt en de aanvraagformulieren ingewikkeld zijn.*

Denk hierbij aan het zowel digitaal als op papier mogelijk maken om aanvragen te doen, aan het bieden van een helder overzicht waar welke regeling aangevraagd kan worden (de recent beschikbaar gekomen voorzieningenwijzer maakt duidelijker welke voorzieningen er zijn, maar maakt het aanvraagproces niet per definitie min-der complex). Maar ook aan het op verschillende manieren stimuleren van hulp vragen bij de daarvoor aangewezen partijen, aan het uniformeren van bewijsstuk-ken die nodig zijn voor een aanvraag en aan het faciliteren van een warme over-dracht tussen partijen, met als doel het voor de inwoner makkelijker te maken.
3. De volgende aanbevelingen van de rekenkamer (gedeeltelijk) over te nemen met in-achtneming van de kanttekeningen die het college in de bestuurlijke reactie bij de aan-bevelingen heeft gemaakt:
 3. *Vraag het college om bij de uitvoering meer aandacht te hebben voor het bekend-maken van beschikbare regelingen bij de doelgroep, met als doel het bereik te ver-groten.*

Denk hierbij bijvoorbeeld aan het terugbrengen van de informatiebijeenkomsten over armoederegelingen voor mensen met een nieuwe bijstandsuitkering maar ook aan het ondersteunen van Stichting Leergeld bij het (correct) zichtbaar worden in de schoolgidsen en op andere plekken.

4. *Vraag het college om bij de uitvoering aandacht te hebben voor het vergroten van de gemeentelijke regie en het maatschappelijk middenveld te versterken.*

In het maatschappelijk middenveld zit veel potentie, die zeker gezien de stijgende armoedeproblematiek in de toekomst onmisbaar is. Om dit goed te doen, is het belangrijk dat de gemeente een regierol pakt en zorgt voor een goede afstemming en niet alleen maar informatie ophaalt zoals nu bijvoorbeeld bij de armoedetafels gebeurt. Met als doel beter met elkaar samen te werken en af te stemmen over doorverwijzingen.

4. De uitvoering van de aanbevelingen medio 2025 te evalueren.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Achtkarspelen van 20 juni 2024.

De griffier,

De voorzitter,

Dhr. mr. G.J. Andringa

Dhr. mr. O.F. Brouwer